

PSICHIKOS SVEIKATOS PERSPEKTYVOS

LR Sveikatos apsaugos ministrui
Aurelijui Verygai

2018 m. liepos 18 d.
Vilnius
Reg. Nr.: 1347

LR Užsienio reikalų ministrui
Linui Linkevičiui

KREIPIMASIS DĖL OVJEDO KONVENCIJOS PAPILDOMO PROTOKOLO

Kreipiamės nuo nevyriausybinių organizacijų „Psichikos sveikatos perspektyvos“ ir „Lietuvos neįgaliųjų forumas“ dėl Lietuvos Vyriausybės pozicijos sprendžiant Žmogaus teisių ir biomedicinos konvencijos (toliau - Ovjedo konvencijos) Papildomo protokolo dėl žmogaus teisių ir orumo apsaugos priėmimo, kuriame numatoma įtvirtinti priverstinį hospitalizavimą ir gydymą psichosocialinę negalią turintiems asmenims. Žmogaus teisių ir biomedicinos konvencija buvo pasirašyta 1997 m. Ovjedo, Ispanijoje, Lietuva ją ratifikavo 2002 metais.

VšĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“ yra tinklinės organizacijos Mental Health Europe (toliau - MHE)¹ narė. MHE yra didžiausia nepriklausoma skėtinė organizacija, atstovaujanti Europos psichikos sveikatos paslaugų vartotojus, šioje srityje veikiančius specialistus ir paslaugų teikėjus.

„Lietuvos neįgaliųjų forumas“ yra skėtinė įvairių negalią atstovaujančių organizacijų asociacija Lietuvoje, European disability forum² (toliau - EDF) narė. EDF yra didžiausias Europos mastu bei ES šalių narių mastu veikiančias neįgaliųjų organizacijas vienijantis forumas, atstovaujantis virš 80 mln. Europiečių su negalia.

Esame labai susirūpinę dėl šiuo metu vykstančių derybų Europos Taryboje, susijusių su Ovjedo konvencijos papildomo protokolo dėl žmogaus teisių ir orumo apsaugos taikant psichikos negalios asmenims priverstinį hospitalizavimą ir gydymą rengimu.

Europos Tarybos 1997 m. priimta Žmogaus teisių ir biomedicinos konvencija yra teisiškai įpareigojantis dokumentas bioetikos srityje. Europos Tarybos Bioetikos komitetas (toliau - DH-BIO), sudarytas iš Europos Tarybos narių vyriausybės atstovų, yra įpareigotas „veikti tarpvalstybiniu lygmeniu, saugant ir užtikrinant žmogaus teisių įgyvendinimą biomedicinos srityje“.

2013 m. DH-BIO pradėjo diskusijas dėl Ovjedo konvencijos papildomo protokolo, siekiant užtikrinti asmenų, turinčių psichikos sveikatos sutrikimų, žmogaus teises ir orumą, pernelyg sutelkiant dėmesį į priverstinę asmenų hospitalizaciją ir gydymą. Protokolo rengimas šiuo metu yra baigiamajame etape ir DH-BIO dėl rengiamo dokumento pradeda konsultuotis su kitomis institucijomis bei Europos Tarybos komitetais, prieš išsiunčiant jį Ministrų komiteto patvirtinimui.

Per visą minėto protokolo rengimo laikotarpį, tokios suinteresuotos šalys kaip Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komitetas, JT Specialieji pranešėjai, JT Darbo grupė dėl savavališko sulaikymo, asmenys, turintys tiesioginę ir išgyventą psichiatrinių paslaugų patirtį, o taip pat kiti ekspertai, reikalavo, kad minėto Papildomojo protokolo būtų atsisakyta. Šis protokolas yra nesuderinamas su JT Neįgaliųjų teisių konvencija, kuri yra ratifikuota arba pasirašyta visų 47 Europos Tarybos šalių narių. Šio protokolo potencialus priėmimas sukurtų prieštarigus standartus šalims

¹ <https://mhe-sme.org/>

² <http://www.edf-feph.org/>

narėms tarptautiniu, regioniniu bei nacionaliniu lygiu, bei apsunkintų psichikos sveikatos srityje vykstančias pažangias į žmogaus teisių standartų užtikrinimą orientuotas reformas.

Protokolo priėmimas ženkliai prisidėtų prie psichikos sveikatos paslaugų teikimo priverstiniu būdu praktikų plėtojimo, kurios yra kritikuojamos visos Europos mastu. Mes tikime, kad geriausias ir teisingiausias kelias siekiant užtikrinti asmenų, turinčių psichikos sveikatos sutrikimų ar psichosocialinę negalią, teises yra vengti priverstinių praktikų psichiatrijoje, plėtojant ir užtikrinant alternatyvių paslaugų spektrą ir individualizuotą pagalbą.

Taigi, mes prašome Lietuvos atstovų neremti papildomo Protokolo projekto, o drauge kviesti Europos Tarybą dirbti kryptingai tam, kad būtų įgyvendintos gerosios praktikos, teikiant nuolatinę ir individualizuotą pagalbą pažeidžiamiesiems žmonėms bendruomenėse, o ne juos izoliuojant bei taikant priverstines gydymo praktikas. Pagalba turėtų gerbti žmonių pasirinkimus bei būti grįsta informuotu kiekvieno asmens sutikimu ją priimti.

Jei turite klausimų ar norėtumėte plačiau aptarti šią problemą, maloniai prašome kreiptis tiek į mus, tiek į Mental Health Europe ar European Disability Forum atstovus, kurie kartu su kitomis Europos nevyriausybinėmis organizacijomis griežtai prieštarauja šio Protokolo priėmimui³.

Pagarbiai,

VšĮ "Psichikos sveikatos perspektyvos" direktorė
MHE Tarybos narė

Karilė Levickaitė

Asociacijos "Lietuvos neįgaliųjų forumas" prezidentė
EDF Tarybos narė

Dovilė Juodkaitė

³ The [European Disability Forum](#), ENIL, [Mental Health Europe](#), the [European Network of Ex/Users and Survivors of Psychiatry](#) and other NGOs strongly oppose the proposed Oviedo Protocol. <https://mailchi.mp/edf-feph/additional-protocol-to-the-oviedo-convention-get-your-government-to-oppose-forced-treatment-and-placement-of-persons-with-disabilities?e=e7d46d7e6e>